

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

 Олена ГРЕБЕНІКОВА

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія фінансів

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник: Гребенікова О.В., доцент каф., к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування (№ 602)

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри к.е.н., доцент
(наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Валентина ГАТИЛО
(ініціали та прізвище)

Представник здобувачів освіти:

(підпис)

Тетяна МОСКАЛЕНКО
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Гребенікова Олена Володимирівна,
к.е.н., доцент. З 2000 року викладає
в університеті наступні дисципліни:

- фінанси домогосподарств;
- інвестиційний аналіз;
- фінансова діяльність суб'єктів господарювання;
- управління інвестиційно-інноваційною діяльністю.

Напрями наукових досліджень:
інвестиційна діяльність
промислових підприємств,
діагностика фінансового стану
машинобудівних підприємств,
управління інноваційним
розвитком.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр	1
Мова викладання	Українська
Тип дисципліни	Обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредитів ЄКТС / кількість годин	Денна: 6,5 кредитів ЄКТС / 195 годин (64 аудиторних, з яких: лекції – 32, практичні – 32; СРЗ – 131); Заочна: 6,5 кредитів ЄКТС / 165 годин (6 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 4; СРЗ – 189)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача
Види контролю	Поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит)
Пререквізити	Політична економія

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення: системних знань щодо загальних закономірностей розвитку теорії фінансів. Надання студентам базових знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни.

Завдання: засвоєння студентами теоретичних основ теорії фінансів, оволодіння знаннями закономірностей у сфері фінансових відносин, застосування їх на практиці фінансової роботи; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання теорії фінансів як основи грошово-кредитної політики держави, сформулювати широку і правильну уяву студентів про взаємозв'язок курсу "Теорія фінансів" з іншими теоретичними дисциплінами.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

Після опанування дисципліни здобувач освіти буде здатен:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- працювати у команді;
- працювати автономно;
- ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності (СК)

Після опанування дисципліни здобувач освіти буде здатен:

- розуміти особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;
- діагностувати стан фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);
- застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

Програмні результати навчання (ПРН):

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем;
- визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури;

- знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування;
- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи теорії фінансів

Тема 1. Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історії економічної думки.

Розвиток людського суспільства, вдосконалення виробничих відносин, виникнення товарно-грошових відносин. Формування і розвиток фінансової науки. Загальне та специфічне в розвитку фінансової науки в Україні. Новітні уявлення вітчизняних учених про розвиток фінансової науки. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.

- Самостійна робота здобувачів: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення основних етапів становлення та розвитку фінансової науки. Ознайомлення з категоріями і законами фінансової науки як форми наукового пізнання сутності фінансових відносин.

Тема 2. Суть і функції фінансів.

Фінанси як продукт товарно-грошових відносин і розвитку держави. Фінанси як економічна категорія, їх об'єктивна необхідність, зміст і призначення в суспільстві. Функції фінансів.

Фінанси і гроші. Роль фінансів в розподілі і перерозподілі валового внутрішнього продукту і національного доходу. Фінансові методи регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

- Самостійна робота здобувачів: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення функцій фінансів. Ознайомлення з фінансовими методами регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

Тема 3. Фінансова система.

Фінансова система, її структура, особливості побудови в різні періоди розвитку суспільства і державних утворень. Історичний аспект розвитку фінансової системи України як незалежної держави. Загальна характеристика складових фінансової системи України. Правова та економічна основа фінансової системи України та проблеми її вдосконалення.

- Самостійна робота здобувачів: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення загальної характеристики

складових фінансової системи України. Ознайомлення з правовою та економічною основою фінансової системи України та проблемами її вдосконалення.

Тема 4. Фінансова політика.

Фінансова політика держави - важлива ланка економічної політики. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики. Форми і методи реалізації фінансової політики. Вплив фінансової політики на економічний і соціальний розвиток держави. Державне регулювання внутрішнього й зовнішнього ринку. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення функцій фінансів. Ознайомлення з фінансовими методами регулювання економічних і соціальних процесів в державі.

Тема 5. Фінанси в економічній системі держави.

Призначення і роль фінансів в економічній системі держави. Фінансовий механізм. Фінанси і ціна. Фінанси і оплата праці. Фінанси і кредит. Фінансові санкції і стимули. Фінансові ресурси. Фінансові баланси. Фінансові показники і їх зв'язок з загальноекономічними показниками. Фінансове планування і прогнозування. Система фінансових балансів. Фінансові резерви.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів фінансових ресурсів. Ознайомлення з фінансовими показниками і їх зв'язком з загальноекономічними показниками.

Модульний контроль 1

Змістовий модуль 2. Теоретичні аспекти функціонування структурних елементів фінансової системи

Тема 6. Державні фінанси.

Зміст і склад державних фінансів. Державні доходи і державні видатки. Державний бюджет: суть та призначення. Бюджетна система та державний устрій держави. Бюджетний процес. Державний кредит і державний борг. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення суті і призначення державного бюджету. Ознайомлення з економічною сутністю і роллю податків у формуванні державних фінансів.

Тема 7. Місцеві фінанси.

Сутність місцевих фінансів, їх структура та функції. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Управління місцевими фінансами.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів доходів і видатків місцевих бюджетів. Ознайомлення з особливостями формування місцевих бюджетів в Україні.

Тема 8. Фінанси підприємств.

Сутність фінансів підприємств. Вибір підприємствами організаційно-правових форм у процесі здійснення фінансово-господарської діяльності. Роль фінансової роботи в управлінні підприємствами. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. Фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів. Фінансове забезпечення функціонування обігових коштів. Витрати і доходи підприємств, їх класифікація. Фінансові результати та фактори, що впливають на них.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення фінансових аспектів формування та функціонування основних засобів. Ознайомлення з витратами і доходами підприємств, їх класифікацією.

Тема 9. Фінанси домогосподарств.

Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств. Інвестування в людський капітал.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення суті поняття «людський капітал». Ознайомлення з основами інвестування у людський капітал.

Тема 10. Міжнародні фінанси.

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Загальна характеристика світового фінансового ринку. Характеристика структури світового фінансового ринку. Міжнародні розрахунки та операції валютного ринку. Міжнародні валютні системи та фінансові інституції. Регулювання міжнародних фінансів. Структурні зміни міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

- *Самостійна робота здобувачів:* Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення видів міжнародних валютних систем та фінансових інституцій. Ознайомлення з особливостями структурних змін міжнародної фінансової системи в умовах глобалізації.

Модульний контроль 2

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу з дисципліни «Теорія фінансів», яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в

процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальне завдання виконується за темами:

1. Історичні передумови виникнення фінансів.
2. Формування і розвиток фінансової науки.
3. Категорії і закони фінансової науки як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.
4. Фінанси як економічна категорія розподілу.
5. Фінанси як вартісна категорія, її ознаки і зв'язок з грошима.
6. Сфери фінансових відносин та інституційна структура фінансової системи.
7. Призначення і роль фінансів в економічній системі держави.
8. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
9. Вплив фінансів на суспільне виробництво (напрями, якісний і кількісний аспекти).
10. Фінансовий механізм та його структурні елементи.
11. Зміст і склад державних фінансів.
12. Призначення, зміст, основні принципи і завдання фінансової політики.
13. Методи фінансового забезпечення та сфери застосування.
14. Фінансові важелі та їх місце у фінансовому механізмі.
15. Сутність фінансової системи.
16. Характеристика фінансових суб'єктів господарювання.
17. Фінанси підприємств як основа фінансів суспільства.
18. Податкова політика: сутність і характеристика.
19. Економічна сутність і роль податків у формуванні державних фінансів.
20. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів.

Індивідуальне завдання: реферативна робота з курсу «Теорія фінансів» за індивідуальною темою.

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Теорія фінансів» передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – проблемних та міні лекцій, практичних занять у активній формі, тестування, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, розгляд кейсів, ділові ігри.

Лекції, практичні заняття, самостійна робота з навчальною та довідковою літературою, самостійне виконання індивідуального завдання, консультації. За рядом тем лекційного матеріалу передбачено використання мультимедійного обладнання у вигляді тематичних відеороликів, які розкривають суть окремих тем даної дисципліни.

Контроль знань виконується за принципами кредитно-модульної системи і складається з поточного, модульного та підсумкового. Підсумковий контроль проводиться за тестами з кожного змістового модулю та результатами захисту індивідуального завдання.

7. Методи контролю

Поточне усне опитування, оцінка виконання практичних завдань, підсумковий контроль у формі заліку, підсумковий контроль у формі заліку.

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять, виконання завдань для самостійної роботи та проміжного контролю згідно з графіком навчального процесу.

Підсумковий контроль полягає у проведенні письмового іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...0,5	8	0...4
Робота на практичних заняттях	0...3	8	0...16
Модульний контроль	0...25	1	10...25
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...0,5	8	0...4
Робота на практичних заняттях	0...2	8	0...16
Модульний контроль	0...25	1	10...25
Виконання та захист індивідуального завдання	10...15	1	5...10
Всього за семестр			25...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для іспиту, <i>курсового проекту</i> (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних і двох практичних завдань. максимальну кількість балів за кожне питання 25 балів, загальна сума – 100 балів.

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

1) об'єктивно та професійно грамотно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві;

2) розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, фінансів підприємницьких структур, міжнародних фінансів;

3) обґрунтовувати свою позицію з точки зору діючого законодавства, узагальнювати інформацію та робити висновки.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

1) аналізувати сучасний стан та перспективи майбутнього розвитку фінансового ринку України;

2) уміти розробляти і вирішувати питання теорії і практики фінансової політики держави в умовах ринкової економіки.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування. Знати основні поняття навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Мати елементарні навички виконання завдань.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Вміти формулювати висновки, застосовуючи теоретичні знання на практиці. Самостійно виконувати практичні завдання, передбачені програмою.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх. Робити аргументовані висновки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених перед ним завдань, а також виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної

дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману. У разі виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту під час перевірки на плагіат, есе – 70 %.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2024. – 80 с.

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2024. – 20 с.

3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Теорія фінансів» освітньо-професійної програми початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування/ Гребенікова О. В. – Харків: Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2024. – 20 с.

4. Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4380>

11. Рекомендована література

Базова

1. Фінанси : підруч. / Юхименко П.І., Бойко С. В., Голубка С.М. та ін. ; за наук. ред. П.І. Юхименка, С.В. Бойко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. –

416 с.

2. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко [та ін.] ; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.

3. Теорія фінансів: навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. П. Чернявський [та ін.] ; Одеський держ. економічний ун-т, Академія держ. податкової служби України. – К. : Дія, 2000. – 236 с.

4. Василик О.Д. Теорія фінансів: підручник для студ. екон. спец. вищих закл. освіти / О. Д. Василик ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : НІОС, 2003. – 411 с.

5. Теорія фінансів: тестові завдання / уклад. Н. А. Бак ; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці : ЧНУ, 2009. – 114 с.

65. Теорія фінансів: навч. посіб. / О. А. Івашко ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 403 с.

Допоміжна

1. Фінанси: Підручник. / за ред. І.О. Лютого – Київ: Вид-во Ліра-К., 2021. – 728 с.

2. Теорія та практика світових фінансів: підручник / С. Я. Боринець ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 2016. – 431 с.

3. Фінанси : підруч. / Юхименко П.І., Бойко С. В., Голубка С.М. та ін. ; за наук. ред. П.І. Юхименка, С.В. Бойко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 416 с.

4. Фінанси: навч. посібник / Іжевський П.Г., Кошонько О.В. – Львів: «Магнолія 2006», 2013.– 373 с.

5. Кремень О. І. Фінанси: навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К.: ЦУЛ, 2012. – 416 с.

6. Фінанси: навч. посібник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Вид-во Ліра-К, 2017. – 720 с.

7. Національні фінанси: навч. посібник / Грушко В.І, Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.

8. Меренкова Л. О. Фінанси: конспект лекцій у схемах і таблицях / Л.О. Меренкова. – Х.: ХНЕУ, 2010. – 79 с.

9. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і перероб. / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.

10. Фінансове право: підручник / М. П. Кучерявенко, Д. О. Білінський, О. О. Дмитрик та ін. – Х.: Право, 2013. – 400 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>

4. Офіційний сайт державної служби статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://minrd.gov.ua/>
7. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.